

Szerkesztési iroda:
főter takarékpénztári épület 2-dik
melet, hová e lap szellemi részét illető köz-
lemények intézendők. Bérmentellen levelek
csak ismert kezektől fogadtnak el.

Kiadói hivatal:
Béthy Lipót könyvnyomdai irodája
161ár 8-ik szám, Ackermann-féle ház), hová
e lap anyagi részét illető közlemények (elő-
fizetési pénz, kiadása körüli panaszok, hir-
detmények), bérmentesen intézendők.

ALFÖLD.

POLITIKAI NAPI LAP,

egyszersmind az aradi gazdasági egylet hivatalos közlönye.

Megjelen: az ünnepnap utáni napo
kivéve mindennap.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidékre:
Egész évre 14 ft — kr	Egész évre 16 ft — kr
Fél évre 7 „ — „	Fél évre 8 „ — „
Negyed évre 3 „ 50 „	Negyed évre 4 „ — „

Hirdetmények díja: 5 hasábos petit-sor
egyszeri hirdetésénél 6, és minden követke-
zőknél 3 ujkr számítatik. Terjedelmes hirde-
tések többszöri beigatásnál kedvezőbb feltéte-
lek mellett vétetnek föl. — Bélyegdíj külön 30
ujkr. — Magánvita 3 hasábos petit-sor 15 ujkr

Előfizetési felhívás

az

„ALFÖLD“

czimű szabadelvű s független politikai
napilapra.

Előfizetési díj.

Helyben:	Vidékre:
félévre . . 7 ft	félévre . . 8 ft
negyedévre 3 „ 50 kr.	negyedévre 4 „

Kéretnek a t. előfizetők, előfizetési pén-
zeiket még e hét végeig bérmentesen az
„Alföld“ kiadóhivatalába vagy Bettelheim-
testvérek könyvkereskedésébe beküldeni.

Pest, január 3

(B.) Szándékosan hallgattam hosszasb
ideig, be akarván várni az eddigi országgyü-
lési pártokban beállott zürzavar legalább
kezdetleges lefolyását, hogy az eddig tájé-
koztatóul szolgált s már-már kettémetszett
vezérfonalat speciális pártéletünk gombolya-
gából el ne veszítsem. Mindenekelőtt né-
mely kormánylapok jóhiszeműségén kell bá-
mulatomat kifejeznem, mely lapok hozsán-
nával hirdetik s üdvözlik a balközépben be-
állott válságot s szakadást. Hogy pártunk
egy töredéke az ismert delegatiós ügy-
ben követett magatartásunk miatt az egy
pontban tőlünk elvált, az bizonyos, s min-
denesetre jelentékeny fontosságú körülmény,
de arról is már ma biztosíthatom önt, hogy
miután a ugynevezett kiegyezkedés legfáj-
dalmasabb pontján, a delegatión, keresztül
estünk, a képviselőház újra egybegyülte
után, az annyi ideig összeforrva volt elvtár-
sak, a fölmerülő legtöbb kérdésben ve-
lünk szavazandnak.

De hogy kitüntessem, miszerint sokkal
fontosabb decompositio állott be a jobboldal
phalanxában, s a baloldali pártban a ma-
joritás szakadása következtében állott be
ezen a kormánylapoktól nagy hűhóval hir-
detett válság, egy kis retrospectiv kanyaru-
tot kell tennem. Mindenki tudja, miszerint a
baloldal teljes meggyőződésből, s nem a tör-
vény iránti engedetlenségéből, akart teljesen
kimaradnia delegatióból. Azonban miután ezt
el nem érhetette, azon elvből indulva ki, hogy
míg valaki képviselő, a ház végzésé-
nek engedelmisséggel tartozik: elhatározta
ugyan, hogy tagjai a megválasztást fogad-
ják el, de tagjainak a delegatiói műkö-
désbeni szabad kezét teljesen fentartotta,
hogy, ha már ott kell lennie, ott is saját
pártelveinkhez hiven működhessenek. Mi-
előtt azonban ezt elhatározták, előre figyel-
meztették a többséget az ott bekövetkező
bonyodalmakra, a melyek bekövetkezése
esetére is, soha senki kétszínű, alattomos el-
járással a balközépet vádolni jogosult nem
lehet.

Némelyik kérdezni fogja önök közül,
miért akarta a jobboldal okvetlen, hogy bal-
oldali tagok is menjenek aránylag a delega-
cióba? Elmondom egyszerűen, a mint én tu-
t

dom: 1. A jobboldal — most kivételesen —
nagyon is méltányos akart lenni a kisebbség
iránt. 2. Felülről kívánták a balold-
al részvétét; s 3. A jobboldalnak füg-
getlen s minden történővel egyet nem
értő tagjai azért erőszakolták, hogy balold-
aliakat is válaszszanak, hogy nemcsak a
felelősség oszolja, hanem legyen a delega-
tióban kire támaszkodniok.

S most egy fontos körülményt el kell
mondanom, mit az illető lapok agyonhall-
gatni akarnak, s mely sok eddig rejtélyes
dolognak nyitját adja. A jobboldal bizonyos
számu független s szabadelvűbb tagjai a
mult hó legutóbbi napjaiban bizalmas uton
tudatták a baloldal vezéregyéniségeivel, hogy
elérkezettnek látják az időt, miszerint a jobboldal
hyperloyalis, eljárásuk után most már
káros következményeket vonható elemektől
elváljanak, s ezért minden szabadelvű kér-
désben jövőre a balközéppel együtt szavazni
hajlandók, ezen kívánat természetes corrol-
ariumául kötvén ki, miszerint a baloldal a
létrejött s immár törvényes alapot ne igno-
rálja, miről meg is győződve vannak, miután
azon nap már tudták, hogy a baloldal több-
sége egy értekezletben a delegatiói válasz-
tást elfogadni elhatározta volt. A többi rész-
letet ezuttal még nincs okom ismertetni . . .

Hátra van még a pártok mai constel-
latiójáról önt értesítenem: 1. A volt majori-
tás vagyis jobboldal dissolutióban van; füg-
getlen s szabadelvű tagjai a baloldal több-
ségével egy uj s valószínűleg kormány-
képes centrumot fognak képezni, s okom
van hinni, hogy ez a képviselőház jövő össze-
jövetelek, mindjárt az első két hétben mint
bevégezett tény fog nyilatkozni, még
pedig ugy — s erre különösen figyelmeztet-
jük némely homályban vergődő lapokat —
hogy nem aközéppal a jobb, hanem a jobboldal
fog a baloldalhoz közeledni.

2. Az ugynevezett conservatív, parla-
mentáris alkotmányosságot elvből nem ked-
velő ösdi elemek — külön pártot képezend-
nek. Csak a kényszerűség vas pálczája alatt,
egyesültek ők eddig is, a szemükben szintén
tulliberális de aránylag még legconservati-
vebb jobboldallal. A kiegyezkedés után azon-
ban, miután a vér meg nem tagadja magát,
ők ismét a közép századok sötétében botor-
káló „Pesti Hirnök“ jelölte uton fognak bak-
tatni, de hála Istennek csekély számuk igen
kevés vagy épen semmi kárt nem fog tehet-
ni a haladás ügyének.

3. A szélső bal megmarad eddigi elve s
iránya mellett, olykor a középbal ellen igen,
de soha a fenmaradó jobboldal mellett nem
fog szavazni.

4. A középbal többsége, bár meggyő-
ződve van a többségtől teremtett alap czél-
talansága s lényeges hiányairól, mint szen-
tesített törvényt tiszteletben tartandja, de
hiven eddigi elveihez, annak törvényes
utoni módosítása s javítására mindent el-
követend. Erre nézve a volt jobboldal füg-
getlen szabadelvű tagjai, engedni hajlan-
dók, s így nincs kétség, hogy ezen bal-
közép elveit elfogadván, pártunkkal egye-
sülni fognak.

A balközép jelenleg külön álló ki-
sebbsége végre, egyelőre bevaró magatar-
tást követend, a pártok uj s végleges fejlő-
désének befolyásától azonban az sem marad
majd megkímélve, s kecségtet a remény,
hogy az egy pontban elváltak, számos más
szabadelvű pontban ismét talál-
kozni fognak. Lehet, hogy az események
megezáfolhatják soraimat, de a jelenlegi
tényállás nem . . .

Aradváros rendes havi közgyűlése.

(A jan. 3-diknak folytatása.)

Olvastatik a fegyelmi bizottmány átirata, mely
a főkapitányt mulasztással vádolja, miután a jelen-
tésből kiderül, hogy három óra elitélt két egyént
be nem fogatott. Ezen mulasztásért a főkapitány
nincs igazolva, az alkaptány pedig megdorgálan-
dónak véleményeztetik. Bonts nem helyesli a fe-
gyelmi bizottmány azon indítványát, hogy bünteté-
sül ezért az alkaptánynak egy-havi fizetése levo-
nassék. Ő azt kívánja még hozzátenni, hogy azon
esetre, ha ezután még a legcsekélyebb vád ellene föl-
merül, rögtön el fog bocsáttatni. Páris a főkapi-
tányban keresi a hibát, mert nem elég parancsokat
osztogatni, hanem szükséges is, hogy a parancsok
teljesítésének utána nézzen. Sajnos, hogy az alk-
aptány teendőit ismét másra bizza. Főkapitány
ugy hiszi, hogy Páris nem ismeri az ügy folya-
mát, noha ő is hivatalnok. Ő maga nem nézhet
minden ügy után, hanem az ügyeket elintézés
végett ki szokta osztani. A kérdésben levő e-
setre nézve, a mint az ügyet megkapta, az alk-
aptánynak rögtön kiosztotta, és maga figyel-
meztette őt, hogy közeledik az idő, mikor az il-
letőt be kell fogni; de az lehetetlen, hogy minden
tárgyat ellenőrizzen. Reggeltől estig egyik fél adja
a másiknak az ajtókilincset; azonkívül a sok kikü-
ldetés és megbízás, de maga a hivatalall összekö-
tött teendők tömege is annyira igénybe veszi nap-
pal minden idejét, hogy írásbeli dolgozatait éjjel
kell végeznie. Azért helyesli a hivatalára nézve ké-
szítendő ügykezelést, mert noha mint főnök felelős,
de az alkaptánynak második sorban osztoznia kell
vele ezen felelősségben. Ormós nem tartja elég
alaposnak a főkapitány igazolását. Ha az alk-
aptány hibázott, a főkapitány felelős érte. A mi pe-
dig ezen ügyben Bonts nézetét illeti, pártolja az el-
bocsáttatást, ha még egyszer bárminő csekély vád
is emeltetik ellene. Páris csak akkor nem vonná
a főkapitányt felelősségre, ha az ilyen mulasztá-
sokat ő maga jelentené föl. Petrovics a Schmer-
ling-systemát s a restauratiót okolja, hogy eddig
oly mulasztások történtek. Varjassy nem szólalt
volna fel, ha az előtte szóló nem szól az ügyhez.
Szerinte a főnök mindenkör felelős hivataláért, és
köteles, evidentiában tartani a megbízásokat. A
fegyelmi szék véleményét pártolja, azon hozzáadás-
sal, hogy alkaptány figyelmeztessék, miszerint
ujabb vád bejelentése esetében hivatalától fel fog
függesztetni. Elnök ezen értelemben ki is mond-
ja a végzést.

Az ügykezelés módjának kidolgozásával meg-
biztatnak: Bonts, Boros, Bogdánffy, Ká-
das, Tavaszi, Varjassy, Ormós, Csere-
pes, a főkapitány mint elnök, és Hofbauer
mint jegyző. Azon közbeszólásra, hogy a fő-
kapitány ne vegyen részt ezen bizottmányban, fel-
szólal Lukácsy és miután helyesli, hogy a kapi-
tány abban részt vegyen, mert a legtöbb felvilágo-
sítást nyújthatja, kívánja másrészt, hogy ne minden
bizottmányban vegyen részt, kiküldetésekkel ne
terheltesék annyira, hogy így hivatalának annál
jobban megfelelhessen.

Elnök ezen tárggyal összekötetésben meg-
hagyja a főügyési hivatalnak, havonkint a rabok
nyilvántartását beadni.

Olvastatnak a fegyelmi bizottmány által ké-
szített rendszabályok. Tavaszi hosszasan beszédben
fejtegeti a hatóság kötelességét: a büntetettek földe-
ritésénél eszközzendő kutatásokra nézve nemcsak

Szerk. péld. n. f. b. d.

segédkezett nyújtani, de a hol szükséges, még költségen is hozzájárulni. — Egyszeri olvasás után lehetetlen találni, a rendszabályokhoz hozzászólni és miután oly könnyedén nem akarna azokon áthaladni, ohajtáná, hogy azok egy bizottmány által felülvizsgáltsanak. Elnök noha meg van bizva, előlegesen intézkedni, mint a jelen esetben is tette, még sem ellenzi azt, hogy ezen jelentés még egyszer megvizsgáltsanak. — A fönnebb kinevezett bizottmányok adatik ki megvizsgálás és véleményadás végett.

Olvasatik M.-Vásárhely felirata az erdélyi vaspálya ügyében, mely — noha az arad alvinczi vonalt törvénytelennek mondja — tudomásul vétetik.

Daranyi bemutatja a lefolyt évről a lebeszeti és egészségi adatokat.

Ezenkívül még több kisebb ügy elintéztetett s nem lévén több tárgy, az ülés befejeztetett.

Hazai közügyek.

A borsodmegyei baloldali párt azon alkalomból, miszerint ugyanott a jobboldali párt nevében nem rég egy program jelent meg, mely súlyos vádakkal illeti mind az országgyűlési, mind a megyei baloldali pártot, ama program állításainak illetőleg rágalmainak megczáfolása után, kijelentve, hogy hasonló párt-szervezéssel és eljárással nem fognak kilépni s ön-magatartására nézve a következő programszerű nyilatkozatot teszi a „Hon“ hasábjain:

„Fájdalmasan esik nekünk, hogy a közös ügyi alku által leglényegesebb alkotmányos jogaink feladattak s az országgyűlési többség, eltérve az 1861-iki feliratoktól, realitót hozott létre Magyarország és az ausztriai örökös tartományok közt. Szükségesnek tartjuk, hogy a nemzet mindent elkövessen, hogy meneküljön ezen közösügyi alkunak és realitónak kötelekeitől s erre minden alkotmányos módot felhasználjon. Szükségesnek tartjuk különösen, hogy a nemzet önállóságának és szabadsága fentartása és megóvására biztos garantíák birtokába jusson, s e végett önálló nemzeti haderővel bírjon; meg vagyunk győződve, hogy mindaddig, míg a nemzet ezt nélkülözi, mindazon nyeresmények, melyek birtokába jutott, csak a hatalomnak jó akaratától függenek és biztosaknak egyáltalában nem tekinthetők. De mi mindennek elérhetését, habár egyáltalában megnehezítve látjuk azon alapon, melyre országos ügyeink helyeztetek, csak úgy tartjuk lehetségesnek, ha az országgyűlési baloldalnak elvei és nézetei érvényre jutnak, ha az országgyűlési baloldal többségre jut, s ennek következtében valószínűleg az ország kormányát is átveszi, mert nem hisszük, hogy azon többség, mely indítványozta és létrehozta a dolgok mostani rendjét, képes legyen kivívni mindazt, mi önállóságunk s szabadságunk biztosítására szükséges. Feladatunknak, hazafiai kötelességünknek tartjuk erre nézve megtenni mindazt, mi hatáskörünkben és tetségünkben áll. — A megyei téren tetteleg fenn akarjuk tartani a megyének alkotmányos állását az által, hogy annak századok által szentesített s az 1848-iki törvények által is fentartott jogaihoz képest folytonos éber figye-

lemmel kísérjük úgy törvényesség mint czélszerűség szempontjából a kormány intézkedéseit. Törekedni fogunk megakadályozni azt, hogy a kormány támogatásának ürügye alatt a megye rendeltetésétől eltérve, feltétlenül hódolattal fogadva mindent, mi felülről jön, önmagát pusztán közigazgatási közeggé silányítsa. Annival inkább tartjuk ezt szükségesnek, mivel tagadhatlanul lévén az, hogy kormányunk nem bír tökéletes függetlenséggel, nemzetünk nem nélkülözheti a szabadságnak azon hathatós biztosítékát, mely a megyei autonómiában rejlik, annival inkább tartjuk szükségesnek, mivel fájdalommal kell jelenlegi új alkotmányos kormányunk működéséből is tapasztalni, hogy az országgyűlési többségnek biztos pártolására támaszkodva, nem egy ízben mellőzte a szigorú alkotmányosság és törvényesség kívánalmait, kiméletlen volt a nemzetnek legkegyeltesebb érzelmei iránt s bürokratikus irányt árult el hivatalos eljárásában“.

Francia-Orosz- és Poroszország

kölcsönös viszonylatára vonatkozólag érdekes dolgokat közöl a „Spectator“, azon megjegyzéssel, hogy közleményeinek valódiságáért jót állhatni vél. Ezen közlemények terjedelmesebb kivonatban így hangzanak:

„Tökéletesen igaz, mond a „Spectator“, hogy történet kísérlet egy orosz-francia szövetség kötése iránt, azonban Napoleon felhagyott a további sürgetésekkel, miután az orosz császár nem akart Poroszországgal jó egyetértéstől megválni. Ezen hallgatag szövetség legtermészetesebb eredménye ama helyzetnek, melyben Poroszország volt Ausztria- és Franciaország között, melyek elsőbbségével háborút vala kénytelen viselni, az utóbbika ellen pedig harcra készen kelle állnia. Hogy Oroszország panslavisticus törekvései olyneműek, miszerint Németország törekvéseivel különféle pontoknál mintegy összeütközésre számítvák, azt érzi minden német, és senki jobban, mint maga Bismark, s itt kezesedő az oka annak, hogy miért igyekezett Bismark a jó viszony utját egyengetni Ausztriával, mint Németország legtermészetesebb szövetségével, feltéve azt, hogy kész belenyugodni új helyzetébe, mint oly hatalom, a mely bírja Németország rokonszenvét, noha kívül esik a német szervezeten. Azonban előzékeny közeledése mindenkor visszautasított Beust b. által, a kinek nyugtalan sanguinicus szelleme a Németországban nem lehetséges autonómia pislogó úszkét folyvást szítani törekszik, hogy anyagot halmozhasson össze, a mult évi események felforgatásához. Bismark tehát, kinek mindenkor készen kelle lennie ellenségei megtámadására, a körülmények nyomasztó sürgőssége által kényszerítve volt Oroszországhoz szoroson tartani, mint azon egyetlen hatalomhoz, amely háboru esetében anyagi segítségben részesítené, a két állam között köztudomás szerint fenforgó antagonisticus elemek daczára. Ezen jó egyetértést Porosz és Oroszország között lényegesen elősegíté a két uralkodó személyes viszonya.

Midőn a mult tavasszal Napoleon valamennyi uralkodót meghívá a párisi világtárlat meglátogatására, kétség kívül fel akará használni ez alkalmat

az orosz császárral személyes értekezésre, hogy kitapogathassa, vajjon nem lehetne-e a Poroszországgal szoros viszonyt megrendíteni s felettebb jellemző az a modor, melyet Napoleon ezen eljárásánál követett. Emlékeztünk még reá, hogy a luxemburgi kérdés váratlan közbejövetele egyszerre azzal fenyegetőzött, hogy a világtárlat is, meg az azzal szoros összefüggésben levő uralkodók látogatása is el fog maradni. Az orosz császár a Lengyelországra vonatkozó francia jegyzékek kellemetlen benyomása által visszatartóztatva, legnehezebben volt rábirható valamennyi uralkodó között, hogy megígérje a Párisba utazást, s a porosz királylyal összebészelt, hogy együtt utaznak Franciaország fővárosába. Hanem ez az együtt-látogatási szándék Napoleon császárnak teljességgel nem volt inyére, mert hiszen épen az volt ohajtása, hogy egyedül legyen nála az orosz császár. Miután tehát a luxemburgi viszállyos kérdés el lett utóbb hártva, Napoleon császár a legelső alkalommal kijelenté Goltz gróf (a porosz nagy-követ) előtt a feletti sajnálkozását, hogy királya az orosz császárral együtt akar Párisba jönni, mert a czárnak meg kell adni az elsőséget, másfelől pedig ő (Napoleon cs.) szerette volna külön ki-tüntetéseket részesíteni Poroszország királyát. Ez oknál fogva tehát felszólítá Goltz grófot, hogy igyekezék királyát rábirni, miszerint az orosz császár eltávoztása után tegye látogatását Párisban.

Amint a porosz király értesült ezen ajánlatról, tüstént közlé azt az orosz császárral, a mire az párisi követe Budberg gr. által azon nyilatkozatot tette Napoleon császárnak — a Tuillierák nem kis rémületére, — hogy inkább egészen felhagy a Párisba utazással. Erre aztán Napoleon császár sietett felvilágosító nyilatkozatokat tenni, melyek szerint neki egyedüli ohajtása az, hogy vendégeit kiváló megtiszteltetésekben részesítse; hogy nekik legkedvesebb módon ohajtja őket fogadni; s az lett belőle, hogy az orosz császár és porosz király abban állapodtak meg egymás közt, miszerint előbb a czár megy Párisba, s eltávoztá után két nappal teendi párisi látogatását Vilmos király.

A czár Párisban tartózkodása idejét arra fordította Napoleon császár, hogy Poroszországtól elidegenítésére czélzó ajánlatokat tett neki. Azonban a helyett, hogy az ohajtott hatást gyakorolták volna Napoleon ajánlatai Sándor czárra, ez utóbbi rögtön tudatta azokat Vilmos királylyal s miniszterével. Ezek tehát tisztán tudták, hogy miben törté a fejét az ő császári vendéglátó gazdájok, aki őket oly udvarias vendégszeretettelben részesítetté s épen ezen titokban forralt tervek tökéletes ismerésének tulajdonítandó az a parancsoló modor, a melyen fogalmazva van Bismark válaszólag jegyzéke arra a francia jegyzékre, mely a párisi látogatás után mintegy három hét múlva küldetett a berlini udvarhoz, bizonyos dán területi részek kiadatása érdekében.

A „Spectator“ megjegyzi, hogy ezen előadás nincsen ellenmondásban a „Ruski Invalid“-ben rövid idő előtt megjelent idevonatkozó czikkel, s hogy a porosz-orosz szövetség csak szilárdult az orosz császár loyális eljárása következtében.

TÁRCZA.

Hogyan irt egy híres francia jogtudós Magyarországról 1847-ben. *)

(Folytatás.)

„De Magyarország, története legfényesebb napjaiban magában hordozta hanyatlása csiráját. Egy szó elégséges ezen fényes birodalom bukásának megmagyarázására. Magyarországon szabad királyválasztás volt és az ausztriai uralkodók, kik az egész középkor alatt a korona elnyerésén törekedtek, végre kinyerték azt a nemzet elgyengült kezéből.

„A szabad királyválasztás szüntelen fennállott Magyarországon, mivel a fejedelem mindig megtartá a hadi jellemet. A magyaroknak nem annyira uralkodóra, mint vezérre volt szükségök, hogy el lenálhassanak a mongolok, tatárok és törökök berontásainak. A király tehát, mint a foglalás időszakában, a hadsereg feje maradt. Ily körülmények közt annak, ki a hatalmat el akarta nyerni, érdemeiről már bizonyosságot kellett adnia és a sereg bizalmát meg kellett érdemelni. Jóllehet a királyi hatalom örökségként szállott fiuról fiura; előbb az Árpád nemzetségben, később az Anjou-családban és más királyi házakban, mindazáltal csak választás által lehetett királyi székre jutni, és csak a határtalan rákosi téren egybegyült fegyveres országgyűlés ruházhatott fel valakit a királyi méltósággal. Ezt kérdezték a vitézek: „Akarjátok-e, hogy a jelenlévő királylyá koronáztassék?“ „Akarjuk, — felelének, — éljen, éljen a király!“

*) Tegnapi számunkból tévedésből kimaradtak azon sorok, melyekben ezen alapos tanulmányról és hazánk teljes ismeretével irt szép czikk iránt a t. cz. olvasók különös figyelmét felhívjuk. Szerk.

„A királyra, — folytatja szerző kevéssel tovább, — mint a sereg fejére ruházott tekintély, örökre biztosítja az álladalom egységét, s a foglaló osztályok kebelében keletkezett vármegyei (municipal) hatalom megmenti azon szabadságokat, melyek még jelenleg is bástyái a magyar nemzetnek Ausztria foglalásai ellen. Minden más európai nemzetek közt Magyarországnak van legelső rendes, irott büntető törvénykönyve, mely országszerte gyakorlatban van egész máig. Magyarországon legelső Olaszország befolyásának elfogadásában, melytől a többi nemzetek a 16-ik században nyertek felvilágosodást. Híres iskolák nyílnak meg Magyarországon, hol minden szomszéd országok fia egyesülnek. Ha ezen időszakban keresünk valamely történeti egyént, kiről már lesugárzik az újabb művelődés színe, szemünk azon dicső Mátyáson áll meg, kinek udvarában egybegyűltek a tudósok és a költők.

„Ezen haladási mozgalom bámulatos, ha azon küzdelmekre emlékezünk, melyeket vívnak az Európa előseregűl helyezett magyarok a megtámadó nemzetek ellen. — Hirtelen megakad e haladás, midőn Magyarország egy idegen hatalom alá veti magát. A császári párton levő irók nem figyelmeztek azon szabad szellemre, mely itt fejlődött a törökök ellen vívott véres harcok daczára. Szerintök a magyarok csak az ausztriai uralkodás alatt kezdtek művelődni. Ez a tényeknek kétszeres meghamisítása. Németországnak a nemzeti királyok alatt jótékony befolyása volt Magyarországra, midőn benne több ezer gyarmatos, a kereszténységgel együtt a földművelés-, műipar- és művészetekhez való kedvet is terjesztették; és elég különös, hogy a német irók elfelejtették ezt. De ezen befolyásnak azon napon lett vége, melyen a császárok politikája gyanussá tett mindent, mi Németországból jött. Epen nem fogadjuk el a hivatalos irók követeléseit, midőn azon viszonyokra emlékezünk, melyeket a magya-

rok királyságuk kezdetétől fogva állítottak fel Franciaországgal s melyeket utolsó napig megtartottak, s midőn arra emlékezünk, hogy a Rákoson választott francia királyok igen magas polczra emelték Magyarországot dicsőségét és fejlődését, és végre — midőn ezen országot a francia forradalom óta egy szebb jövő felé vezető uton látjuk indulni. A mohácsi veszély, mely a magyarokat sújtá, az ausztriai házat emelte királyi székre. Az erejéből kifogyott nemzet jólétét gondolta előmozdítani, midőn a királyipáczát Ferdinánd római király kezébe adta, kinek testvére spanyolországi V. Károly a törökök ellenségének vallotta magát. Ha a német fejedelmek mindjárt ezen siralmas időszak óta igazságosan kormányozták volna az országot, mely őszintén adta magát hatalmuk alá, egész nemzetet csatoltak volna magukhoz, oldozhatlan kötelekkel. De vak politika ösztönözte őket, és Magyarországgal foglalt föld gyanánt bántak és szabadságainak biztosítékait megsérték. A császárok megkeserítettek egy nagy-lelkű nemzetet, melynek hazaszerető érzései százados harcok alatt bizonyultak be. A magyarok megcsalata reményeikben és legnagyobb veszedelemben jutván, törvényes lázadásban kerestek menedéket. Az ausztriai kormány két első százada számtalan nyomoruságot hozott az országra. Mert e hazát Ausztria és török egyszerre dúlta. A felkelt magyarokat Franciaország, Lengyelország és az erdélyiek segítették, kik ezen időszakban választott fejedelmek kormányta alatt az ausztriai befolyásnak ellenállottak. És ezen harcok oly népszerűek voltak, hogy a haza szabadságát védelmezett hősök nevei: Bocskai, Bethlen, Tököli, Rákóczy még most is a magyar nép ajkán forognak.“

(Folytatás következik.)